

Nacionalni kontakt centar za bezbednost dece na internetu

Vodič za roditelje Bezbednost dece na internetu

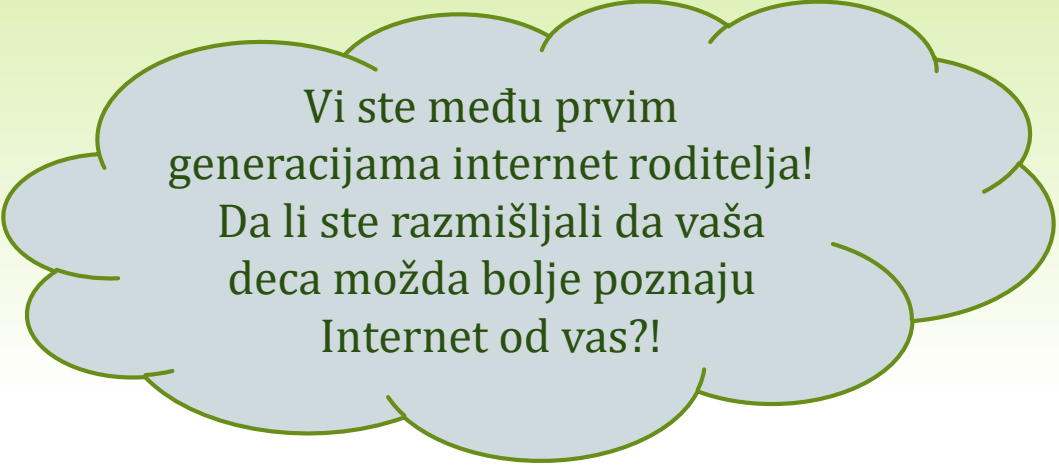
 19833

 bit@mtt.gov.rs

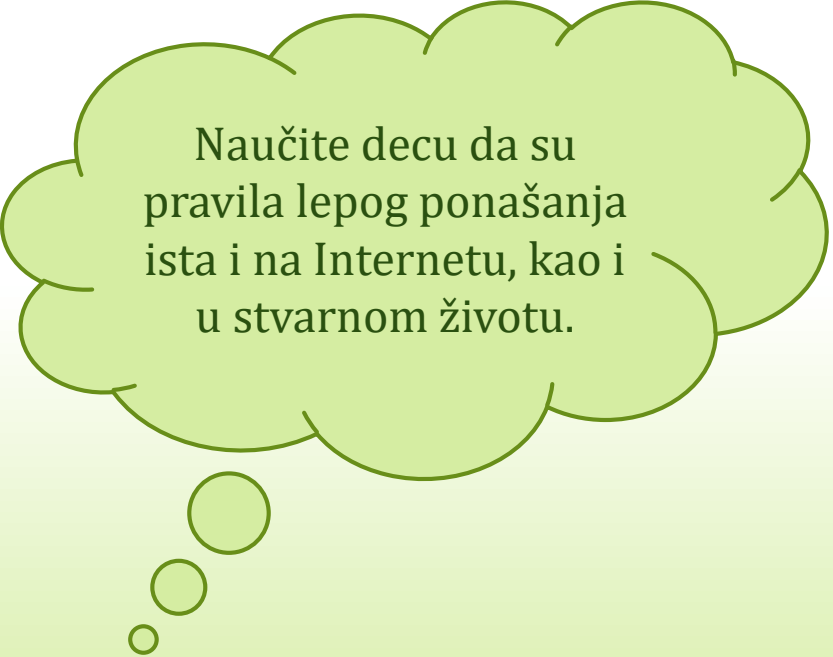
 www.pametnoibezbedno.gov.rs

Sadržaj:

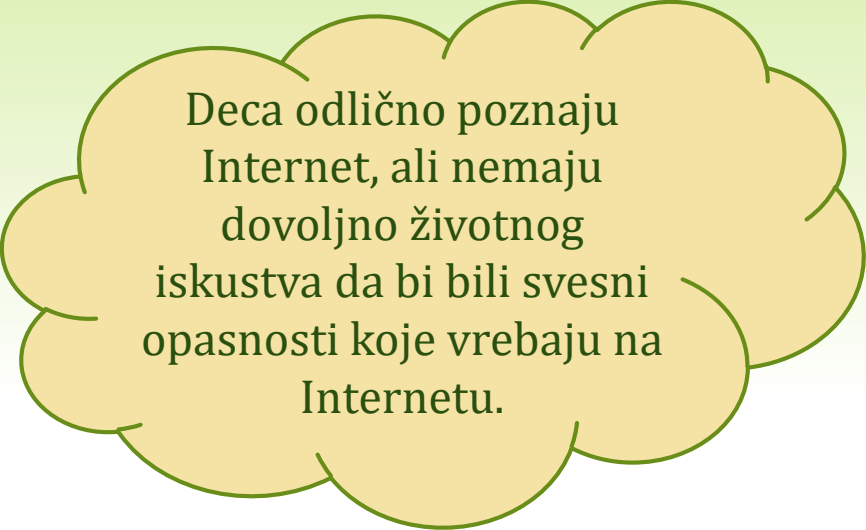
1. Uvod
2. Neka život na internetu bude kao stvaran život
3. Internet kao porodično iskustvo
4. Pitali smo decu...
5. Uticaj roditelja
6. Cyberbullying
7. Predatori
8. Sexting
9. Savetujte decu da...
10. - 11. Filteri
12. Prekomerna upotreba interneta
13. Da li znate šta ovo znači?

Vi ste među prvim
generacijama internet roditelja!
Da li ste razmišljali da vaša
deca možda bolje poznaju
Internet od vas?!

Nučite decu da su
pravila lepog ponašanja
ista i na Internetu, kao i
u stvarnom životu.

Deca odlično poznaju
Internet, ali nemaju
dovoljno životnog
iskustva da bi bili svesni
opasnosti koje vrebaju na
Internetu.

Neka život na internetu bude kao stvaran život!

- Kao što svoju decu učite da izbegavaju opasnosti na ulici, morate ih naučiti da izbegnu opasnosti koje vrebaju na internetu. Naučite ih da su odgovorni za svoje postupke i da treba da preuzmu odgovornost za sve što na internetu objavljuju i dele.
- Učite ih da njihovi postupci mogu da pogode ljude sa kojima su u kontaktu, a tako i njih same, pa zbog toga treba da pričaju sa ljudima online na isti način kao da razgovaraju sa njima licem u lice.

Pitajte svoje dete:

Sa kim četuju ?

Šta rade kad su online ?

Šta posećuju online ?

Ko stupa u kontakt sa njima ?

Internet kao porodično iskustvo

Prvi koraci vašeg deteta na internetu najčešće su: otvaranje Facebook naloga, komentarisanje na Youtube-u i postavljanje fotografija na Inatagram-u.

Ne postoji tačno određeni uzrast da započnete razgovor o bezbednom korišćenju interneta sa svojim detetom.

Pustite ih da prave svoje prve samostalne korake, da sami istražuju, ali neupadljivo i diskretno nadgledajte.

**NEMOJTE DOĆI U
ISKUŠENJE DA DETETU
SAMO PREDATE
SPAKOVAN UREĐAJ.**

Sedite i sa vašim detetom odlučite kakva podešavanja privatnosti ćete postaviti. Zajedno sa decom komentarišite dešavanja na društvenoj mreži, neka vaša deca znaju da ste zainteresovani za njihov virtuelni život.

Zabrana pristupa Internetu nije rešenje! Dogovorite se sa detetom o pravilima korišćenja Interneta i ograničenju vremena koje provodi koristeći digitalne tehnologije.

UTICAJ RODITELJA

```
graph TD; A([UTICAJ RODITELJA]) --- B([Deca su ogledalo roditelja.]); A --- C([Budite prijatelj sa svojom decom na društvenim mrežama.]); A --- D([Razgovarajte o tome šta bi trebalo da dele na internetu, a šta bi trebalo da sačuvaju kao privatno!]); A --- E([Žrtve Interneta postaju deca koja su zaplašena, nesigurna i u koje roditelji nemaju poverenje.]); A --- F([Deljenjem fotografija svog deteta od ranog detinjstva kreirate njegov online imidž.]);
```

Deca su ogledalo roditelja.

Budite prijatelj sa svojom decom na društvenim mrežama.

Razgovarajte o tome šta bi trebalo da dele na internetu, a šta bi trebalo da sačuvaju kao privatno!

Žrtve Interneta postaju deca koja su zaplašena, nesigurna i u koje roditelji nemaju poverenje.

Deljenjem fotografija svog deteta od ranog detinjstva kreirate njegov online imidž.

Društvene mreže

Po pravilima društvenih mreža,
deca koja imaju manje od 13
godina ne bi trebalo da imaju
naloge!

- ❖ Profili moraju biti zatvoreni (privatni)!
- ❖ Lozinke treba da budu jake, sa minimum 8 karaktera i da ih ne otkrivaju nikom osim vama!
- ❖ Bez odavanja ličnih informacija i lokacija!
- ❖ Nema pisanja negativnih komentara!
- ❖ Veliki broj prijatelja ne znači pravo prijateljstvo!

Ukoliko naiđete na lažni
ili hakovani profil,
prijavite na 19833.

Da li znate šta ovo znači?

U današnje vreme deca sve češće komuniciraju u skraćenicama, što vama dodatno otežava da pratite i držite pod kontrolom njihovu aktivnost na internetu. Deca ovaj vid komunikacije koriste zbog uštede vremena ali i da bi poruke koje razmenjuju postale nerazumljive roditeljima.

H8 (Hate) Mrzim
THX (Thanks) Hvala
BTW (By The Way) Usput
IDK (I don't know) Ne znam
OMG (Oh My God) O moj Bože
PIR (Parents in room) **Roditelji u sobi**
BRB (Be Right Back) Odmah se vraćam
TTYL (Talk to you later) Čujemo se kasnije
LOL (Laugh Out Loud) Smejem se na sav glas
PRW (Parents are watching) **Roditelji posmatraju**

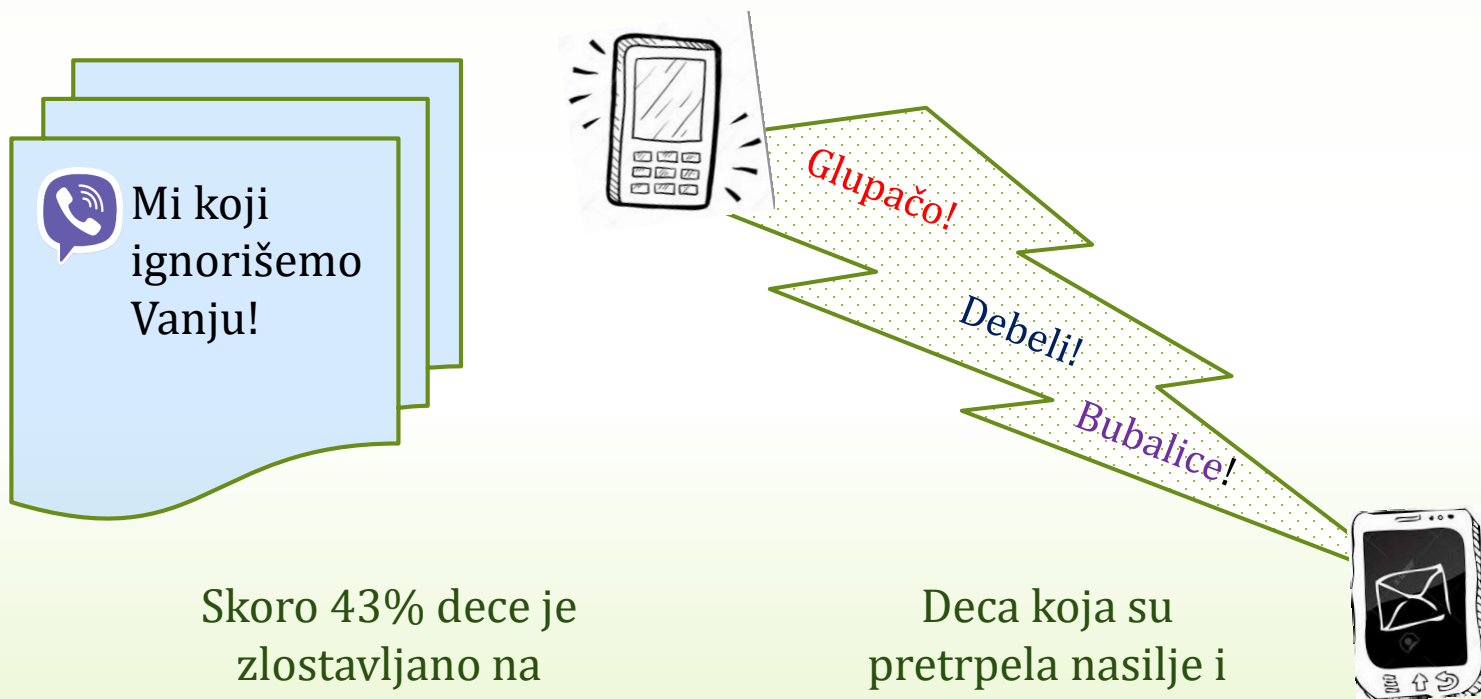

CYBERBULLYING

Vršnjačko nasilje na internetu

Deca komunikacijom putem digitalnih tehnologija vrše uznemiravanje i maltretiranje svojih vršnjaka.

Skoro 43% dece je zlostavljano na internetu. 1 od 4 dece je to doživelo više od jednog puta.

Deca koja su pretrpela nasilje i sama postaju nasilnici.

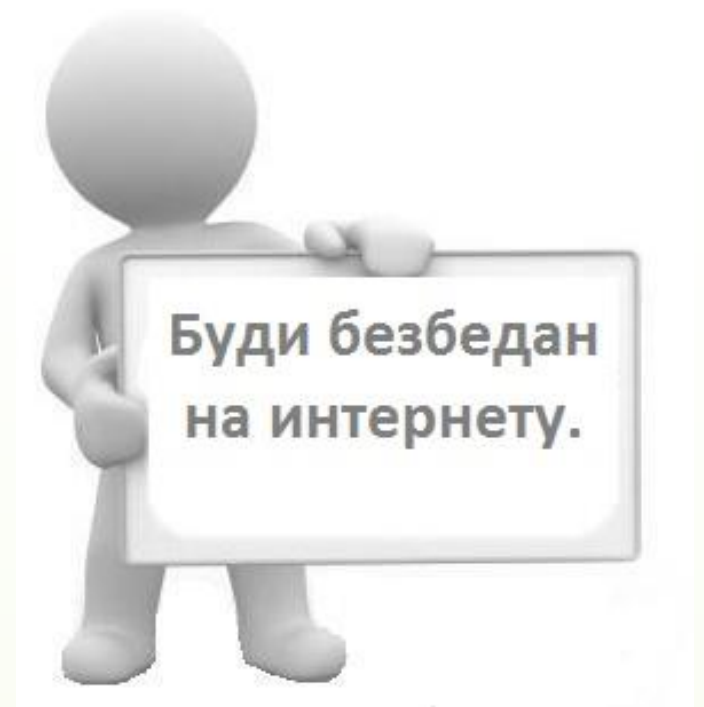
Istraživanja pokazuju da je jedno od petoro dece uzrasta od 8 do 17 godina u toku prošle godine bilo meta cyberbullying-a.

Samo 1 od 10 žrtava će obavestiti roditelja ili odraslu osobu od poverenja da je meta.

Fotografije na internetu

- ❖ Društvene mreže imaju pravo da kopiraju i koriste vaše fotografije i snimke!
- ❖ Sve što objavite na internetu ostaje tamo zauvek i kreira vašu on-line reputaciju!
- ❖ Pre nego što postavite fotografije maloletne dece, obavezno tržite saglasnost njihovih roditelja!
- ❖ Profili moraju da budu zatvoreni kako fotografije ne bi završile u rukama predatora!

SEXTING

Razmena poruka, video zapisa i fotografija seksualnog sadržaja.

Razlozi zbog kojih se deca upuštaju u sexting su različiti. Pojedini žele da zadive potencijalnog momka ili devojku, dok drugi padaju pod uticaj prijatelja i pod izgovorom da svi to rade i sami se upuštaju u to. Većina njih odgovara na poruke neprikladnog seksualnog sadržaja, ne sluteći kakve sve posledice mogu snositi.

U želji da istraže svoju seksualnost često vrše seksting ili postaju žrtve sekstinga.

Vrste:

Seksting kao čin besa, osвете ili druge agresije

Ova vrsta sekstinga može da počne od pristanka, ali da ode u pogrešnom pravcu i postane štetna.

Seksting kao seksualno uznemiravanje:

Kada osoba koristi pritisak ili prinudu da dobije obnažene slike ili slike sa seksualnim sadržajem.

PREDATORI

Odrasle osobe koje kontaktiraju maloletna lica radi svog ličnog zadovoljstva i koristi.

Gde?

- društvene mreže
- sobe za chat
- online igrice

Kako ih vrbuju?

- koriste nadimke
- grade prijateljstvo
- dele ista interesovanja

750 000

Cyber predatora se u svakom trenutku nalazi na internetu!

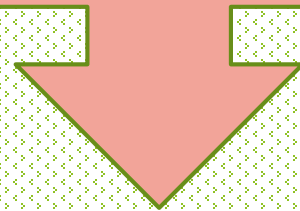
Cyber jazbine

Prostor u kom se vrši online seksualno zlostavljanje maloletnih devojčica ili dečaka, koje se prenosi putem interneta i za to se dobija novčana naknada. Predatori širom sveta imaju mogućnost da pristupe online i plate tu uslugu osobama koje drže cyber jazbine.

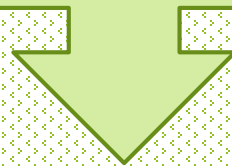
Žrtve predatora najčešće postaju deca koja već žive u teškim porodičnim uslovima. Uz obećanje dobre zarade i da će ih kontaktirati samo ljudi iz drugih zemalja sa kojim se nikada neće sresti, deca se lako odlučuju na ovaj korak.

Neretko su bliski rođaci dece umešani u ovakva krivična dela i vrše vrbovanje, organizovanje snimanja i podizanje novca.

Svi oblici digitalnog nasilja su kažnjivi!

Ako vaše dete dobija pretnje, ucene, uvrede, neprimerene fotografije i video snimke, uznemiravajuće poruke...

...Vi ćete slikati ekran (dokaz), kopirati link profila sa kojeg dolazi uznemiravanje i proslediti na mail Centra bit@mtt.gov.rs ili prijaviti policiji.

Pitali smo decu...

Deca uglavnom razgovaraju o svojim strahovima i opasnostima na internetu sa svima osim sa svojim roditeljima. Razlog zbog koga ne žele da podele problem sa roditeljima između ostalog jeste strah od zabrane korišćenja Interneta.

Veliki broj osnovaca od 9 do 14 godina, svestan je opasnosti na Internetu, kao što su virusi, nepoželjni sadržaji, krađa identiteta i predatori, ali kada naiđu na problem **razgovaraju s roditeljima tek kad nemaju drugog izlaza.**

12% ispitane dece u Srbiji među prijateljima na Facebook-u ima svoje roditelje.

53% prihvata poziv za prijateljstvo na društvenim mrežama od nepoznatih osoba.

80% komunicira putem četa sa nepoznatim osobama.

31% ispitane dece izjavilo je da njihovi roditelji ne znaju šta oni rade na Internetu.

35% dece potvrđuje da su imali fizički susret sa osobom sa kojom su se upoznali putem interneta.

PREKOMERNA UPOTREBA INTERNETA

Savremeni način života dovodi do udaljavanja dece i roditelja. U nedostatku pažnje, deca se okreću tehnološkim spravama i postaju zavisnici.

Posledice:

Preterana izloženost tehnološkim uređajima negativno utiče na funkcionisanje mozga i izaziva nedostatak pažnje, usporen razvoj kognitivnih sposobnosti, otežano učenje, povećanu impulsivnost i napade besa.

Svako 11. dete uzrasta između 8 i 18 godina je zavisno od tehnologije.

Kako pomoći detetu ako sumnjate da je Internet zavisnik?

- ❖ Ukažite na razloge zašto nije zdravo provoditi toliko vremena na internetu.
- ❖ Zainteresujte dete za druge aktivnosti, predložite bavljenje sportom, šetnju, izlet ...
- ❖ Napišite pravila sa detetom gde i kada može biti online.
- ❖ Koristite filtere roditeljskog nadzora kako bi ograničili upotrebu Interneta.
- ❖ Obratite za stručnu pomoć.

Kategorije prekomerne upotrebe Interneta su:

- ❖ Prezasićenost informacijama;
- ❖ Opsednutost virtuelnim prijateljstvima;
- ❖ Opsednutost sajber-seksom;
- ❖ Opsednutost igrama na mreži;
- ❖ Patološko korišćenje foruma i elektronske pošte.

Savetujte decu da:

- ❖ Nikada ne idu na sastanak sa nekim koga su upoznali preko interneta;
- ❖ Ne ostavljaju podatke o sebi, svojim kretanjima i aktivnostima na internetu i na društvenim mrežama;
- ❖ Dozvole da im prijatelji na društvenim mrežama budu samo ljudi koje poznaju u privatnom životu;
- ❖ Fotografije i sve što postavite ostaje zauvek na internetu, posebno na društvenim mrežama;
- ❖ Ne dele sadržaje koji mogu da povrede nečiju privatnost na internetu, da uznemire ili uvrede bilo koga;
- ❖ Koriste podešavanja privatnosti na internetu, posebno na društvenim mrežama;
- ❖ Koriste „jake“ šifre i ne otkrivaju ih nikome, čak ni najboljim prijateljima;
- ❖ Nauče da prepoznaju fišing i ne preuzimaju fajlove iz neproverenih izvora;
- ❖ O dešavanjima na internetu uvek razgovaraju sa porodicom i da sa vama dele pozitivne i negativne utiske iz on-line sveta;
- ❖ Uvek prijave štetne, uznemirujuće, uvredljive, nametljive i opasne poruke i sadržaje!

FILTERI

Filtere koristimo da bi izbegli nepoželjne sadržaje na internetu.

Besplatne aplikacije koje omogućavaju kontrolu uređaja vaše dece:

- **SecureTeen Parental Control** je besplatan servis koji omogućava kontrolu uređaja vaše dece i nadgledanje korišćenja Android uređaja. Da biste mogli da koristite ovaj servis, potrebno je da se ova aplikacija nađe u uređaju vašeg deteta. Čim to obavite, bez problema možete pratiti šta rade na internetu, koje aplikacije koriste, kuda se kreću, koga pozivaju ili ko ih poziva, kao i to sa kim se dopisuju. Takođe, možete blokirati i neke aktivnosti ukoliko smatrate da to nije nešto što vaše dete sme da radi.

- **Kids Place - Parental Control** je besplatan servis pomoću koga možete da odredite šta vaše dete može ili ne može da koristi. Ona funkcioniše po principu “profila”. Dakle, odredite šta vaše dete može ili ne može da koristi i tako kreirate profil. Kada se aktivira profil, vaše dete će moći da koristiti telefon samo onako kako ste vi zamislili, odnosno prethodno odredili. Naravno, postoje već unapred definisani profili koje vi možete modifikovati po vašoj želji.

- **Screen Time Parental Control** - idealna aplikacija koja omogućava ograničavanje vremena koje će dete provesti na internetu. Ova aplikacija je idealna za roditelje koji žele da odviknu ili na vreme naviknu svoju decu na to koliko će vremena moći da koriste telefon ili određenu aplikaciju. Pomoću ove aplikacije roditelj može da ograniči vreme korišćenja neke aplikacije.

- **Net Nanny** korisnicima nudi tri osnovne opcije: ograničavanje sadržaja za pretraživanje, nadzor nad aplikacijama i kontrolu provođenja vremena. Ono što ovu aplikaciju čini drugačijom od ostalih jeste filter za odstranjivanje vulgarnih i uvredljivih sadržaja.

- **K9 Web Protection (za Android, iOS, Mac i Windows)** je besplatna aplikacija koja nudi mogućnost blokiranja sadržaja po čak 70 različitih kategorija, koje uključuju sav neprimereni sadržaj poput pornografije, kladionica i kockarnica, stranica koje promovišu nasilje, rasizam ili šire govor mržnje.

- **Google Alerts** - Podesite Google alarm koji će vas obavestavati svaki put kada i ako se na Internetu pojavi stranica na kojoj se pominje vaše ime ili ime vašeg deteta.

ПАМЕТНО
БЕЗБЕДНО

Nacionalni kontakt centar za bezbednost dece na internetu

POZOVITE

19833

.....

www.pametnoibezbedno.gov.rs